

PLAATSEN DIE SLECHTS TOEGANKELIJK ZIJN MET EEN GIDS

14. ARCHEOLOGISCHE OPGRAVINGEN

De opgravingen onder de hoofdbeuk van de collegiale hebben sedert 1941 de funderingen blootgelegd van vijf opeenvolgende kerken die dateren vanaf de 7e eeuw tot op het einde van de 10e eeuw. In de eerste ervan, St Pieter genaamd, en met geringe afmetingen (+/- 20m) werd de H. Gertrude begraven. Voor de laatste ervan werd een westbouw aangebracht waarvan de overblijfselen ontdekt werden onder het westelijke koor. Die opgravingen werden geleid door de archeologen Breuer en Mertens en ingehuldigd in 1952. Ze bevatten de graven van de H. Gertrude, van Ermentrude (kleindochter van Hugo Capet) en van Himeltrude.

15. DE CRYPT

Deze grote ondergrondse kerk (22x10m) is van de 11e eeuw en werd gerestaureerd in haar oorspronkelijk volume op het einde van de 19e eeuw. Ze heeft drie beuken van gelijke hoogte en eindigt aan de oostzijde op een kleine abscons. Vroeger hadden de pelgrims rechtsreeks toegang tot de crypte langs de hellende vlakken van de wandelgangen die het oostelijke koor omringden.

16. KAPEL ST GERTRUDE

Deze kapel is de gelijke van de kapel St Agathe. Ze is toegankelijk langs de wenteltrap van de toren Jean de Nivelles en langs een verticale trap vanuit het westelijk koor. Die kapel is overdekt door twee ellipsvormige koepels en eindigt op een abscons in het oosten. Ze is verlicht door een groot klaver vorming venster en werd beschilderd om de resten van de polychromie op de kolonnen en de poendentieven beter te doen uitkomen. Volgen de plaatselijke folklore kunnen alleen de personen die in staat van genade zijn tussen de kolon en de peiler door (25cm).

Deze kapel is overdekt door twee ellipsvormige koepels en eindigt op een abscons in het oosten. Ze is verlicht door een groot klaver vorming venster en werd beschilderd om de resten van de polychromie op de kolonnen en de poendentieven beter te doen uitkomen. Volgen de plaatselijke folklore kunnen alleen de personen die in staat van genade zijn tussen de kolon en de peiler door (25cm).

17. KEIZERLIJKE ZAAL

Deze zaal ligt op 20 m boven de vloer van de collegiale en over gans de oppervlakte van de koffer van de westbouw (25x8m). Drie grote koepels bedekken de drie traveën van de zaal op 9 m hoogte. De middentravee eindigt in het oosten op een abscons die geflankeerd is door twee bergruimten. De functie van die zaal is een mysterie gebleven.

Ze wordt verlicht door een onderbrokken rij dubbele boogvensters. In die zaal prijken de reproductie van het schrijn van de 13e eeuw vernietigd in 1940, enkele resten van het oorspronkelijke schrijn en geschilderde panelen van de 15e eeuw die de wagen van de H. Gertrude versierden.

18. JEAN DE NIVELLES

De klokkerman, Jean de Nivelles, hangt aan de laatste geleding van de zuidelijke toren van de westbouw.

Deze koperen man, die de uren slaat met zijn hamer, dateert van de 15e eeuw. Toen hing hij aan het stadhuis en kwam hier terecht rond 1620. Hij is 2,08 m lang en weegt 350 Kgr.

GESCHIEDENIS VAN DE COLLEGIALE

De Romaanse collegiale St Gertrude werd ingewijd in 1046 in aanwezigheid van Hendrik III, keizer van het heilig Romeins keizerrijk van de Germaanse natie en van Wazon, bisschop van Luik.

De kerk van de 11e eeuw is ottonisch en de westbouw van de 12e eeuw is laat-romaans. De bouw werd voleindigd in de 13e eeuw met de aanleg van het kloosterpand aan de noordzijde.

Zowel binnen als buiten is de kerk groots, eenvoudig, vol van geometrische volumes en sober materiaal.

De bijzonderste omvormingen van de kerk dateren van:

- de 17e eeuw als de westelijke abscons plaats maakt voor een axiale toegangspoort met barok portaal.
- De 18e eeuw als de mode binnendringt door stuc, en houtwerk die de zuivere lijnen van de romaansche architectuur verdoezelen.

De restauratie van de kerk na het luchtbombardement van 14 mei 1940 begint in 1948 en eindigt in 1984.

De collegiale getuigt van de abdij op de zelfde plaats gesticht in de 7e eeuw in het domein van Pepijn de Oude. Zijn jongste dochter Gertrude werd de eerste abdis.

De oorspronkelijke gemeenschap van monniken omvormde zich tot een kapittel van stiftsheren en stiftsdames dat afgeschaft werd in 1798.

PRAKTISCHE INFORMATIE

De "Office du Tourisme de Nivelles" heeft de volgende voorstellen: een bezoek aan de Collegiale Sainte Gertrude en de stad, alsook FORFAITS (waarbij de prijs van tevoren is vastgesteld) samengesteld met één bezoek aan de Collegiale en één andere belangrijke bezienswaardige plaats van onze streek. Deze bezoeken zijn georganiseerd volgens de aanvraag: in het Frans, Nederlands, Engels of Duits.

Een geleid bezoek aan de kerk, aan de crypte, de archeologische onderaardse opgravingen en de keizerzaal.

Alle dagen op afspraak van 9 uur tot 17 uur (behalve bij kerkdienst)

Duur van het bezoek: 1 uur 30

Maximum 25 personen per groep

Individueel bezoek:

Alle dagen om 14 uur, zaterdag, zondag en feestdagen om 14 uur en om 15 uur 30.

Prijs : 6 € /volwassene, 5€ / senioren en studenten, 2€ / kind van 6 tot 12 jaar .

Bezoek in groep :

Prijs: 5€ /volwassene, 2€ / kind van 6 tot 18 jaar + 30€ / gids

Bezoek in groep "scholieren"

Prijs: scholen van Nivelles: 1€ / 6 tot 18 jaar - gids gratis

scholen niet van Nivelles: 2€ /6 tot 18 jaar + 30€ / gids

Wandelingen in Nivelles

Bezoek aan het Historisch Centrum, het gemeentelijke museum of een bezoek naar keuze : de "Quartier Saint Jacques", de toren Simone, de stadswallen, het park "de la Dodaine" of van een van onze ongewone wandelingen door de stad. (klein boekje te verkrijgen in de dienst voor toerisme "Nivelles Insolite").

Prijs: 30€ / gids (+1€ suppl. voor een bezoek aan het museum).

FORFAITS samengesteld voor een halve dag of één ganzen dag.

Een halve dag bevat: onthaal koffie, bezoek aan de Collegiale of de stad en één maaltijd.

Een ganzen dag bevat : onthaal koffie, bezoek aan de Collegiale, en één maaltijd, namiddag bezoek volgens keuze, de stad of museum of het park de la Dodaine of nog een andere bezienswaardigheid zoals : het kasteel Senefte, museum Wellington, het kasteel Bois-Seigneur-Isaac, abdij van Villers-La-Ville, Stichting Folon, versterkt kasteel Ecaussinnes, de molen Arenberg (Rebecq) of de katedraal Notre-Dame van Tournai .

Inlichtingen:

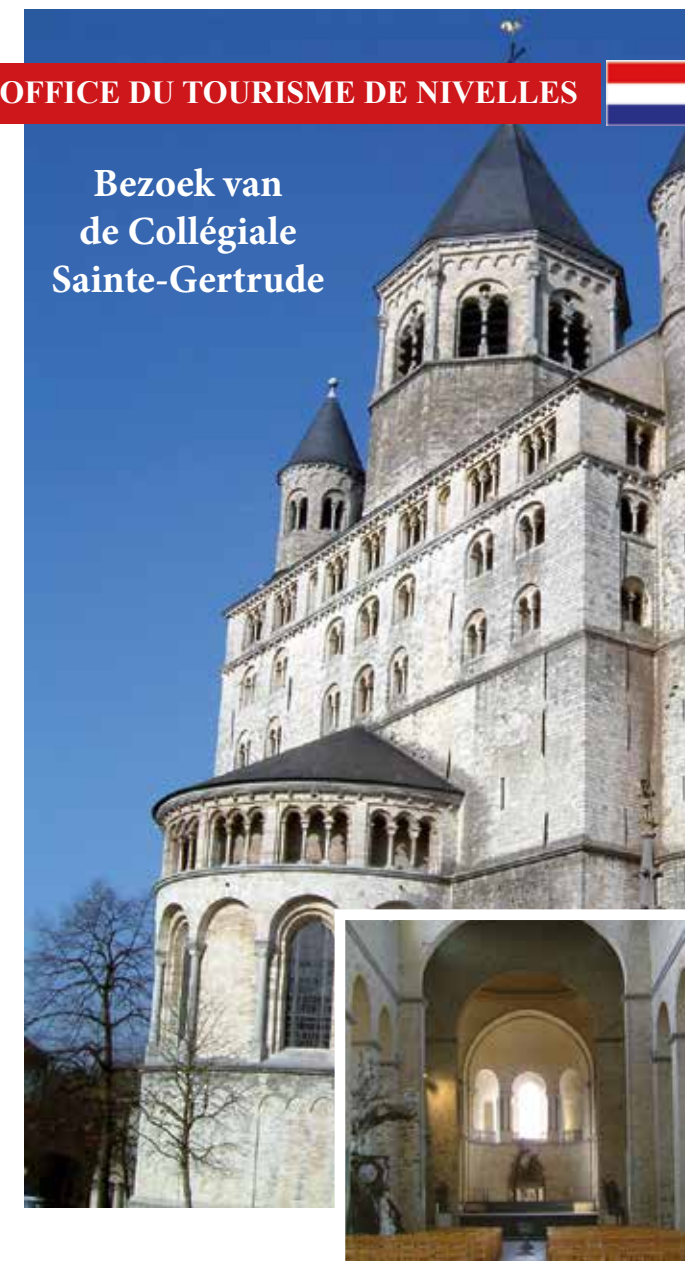
Office du Tourisme de Nivelles
48, rue de Saintes – 1400 Nivelles
067 21 54 13 – 067 84 08 64

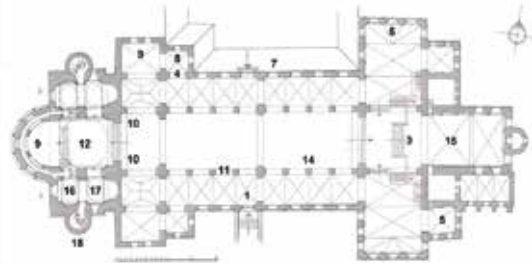
info@tourisme-nivelles.be – www.tourisme-nivelles.be

OFFICE DU TOURISME DE NIVELLES

Bezoek van de Collégiale Sainte-Gertrude

1. HET ZUIDELIJKE PORTAAL

Deze in eik verniste en vergulde portaal wordt toegeschreven aan de beeldhouwer Laurent DELVAUX die de deugden draagt van de kracht en de voorzichtigheid. Werd geschonken door de kanonikes Charlotte Emmanuelle de Poelgeest in 1739.

Gerestaureerd door Christian PATRIARCHE (stad Nivelles) en geplaatst in 2004.

2. RETABEL VAN THONON

Deze retabel uit marmer en albast is het werk van de Dinantse beeldhouwer Jean Thonon (1623). Oorspronkelijk bevond het zich in het westelijke koor en werd hier geplaatst bij de restauratie van dat koor in het begin van de 20e eeuw.

Het bevat negen voorstellingen in albast waaronder de aanbidding der herders en legenden uit het leven van de H. Gertrude. Deze retabel bevatte vroeger twee mooie beelden van:

- de H. Gertrude en St. Pieter, nu geplaatst in de keizerzaal.

3. OOSTELIJK KOOR

Dit koor van de 11e eeuw bedekt van de crypte. Het heet St. Pieter naar de naam van de eerste kerk waar de H. Gertrude begraven werd en waarvan de funderingen nog zichtbaar zijn onder de hoofdbeuk in de archeologische opgravingen. Het koor met vlakke koorkap en kruisgewelven (20e eeuw) is het heiligdom van de H. Gertrude. Haar schrijn bevindt zich nu in de H. Gertrude kapel van de oostelijke dwarsbeuk.

4. DE HEILIGE MAAGD

Dit buitengewone schone beeld van een jonge maagd voorgesteld met gevouwen handen en zonder hoofddoek is van een onbekende meester. De beeldhouwer moet waarschijnlijk gezocht worden tussen de kunstenaars uit de laatste jaren van de 15e eeuw, in de onmiddellijke nabijheid van Jean BORMAN.

5. SCHRIJN VAN DE H. GERTRUDE

Dit moderne schrijn (1982) bevat de relieken van de H. Gertrude en is het werk van Felix ROULIN. Het vervangt het gotische schrijn van 1298 dat verwoest werd door de brand van 14 mei 1940. Het is gemaakt uit roestvrij staal en is versierd met zilver en brons. Het bestaat uit een centrale koffer met de relieken en vier volumes die de vorm van het schrijn veranderen in functie van de gebruiksomstandigheden. Als het schrijn op de wagen geplaatst wordt voor de omgang van de H. Gertrude zijn 36 panelen in massief zilver zichtbaar.

Kapel van het H.Sakrament.
Een diskrete houding dringt zich op.

6. KOORGESTOELTE

Dit Renaissance eiken koorgestoelte van 1566 bestaat uit 32 plaatsen bestemd voor de stiftsdames in het koor der dames. De decoratieve elementen zijn ontleend aan het heidense repertorium van de tijd.

Dit koorgestoelde werd verspreid bij de ontbinding van het kapittel op het einde van de 18e eeuw en gerestaureerd door C. Patriache. Het koorgestoelte getuigt van de aanwezigheid in de collegiale van een kloostergemeenschap waarvan Gertrude de eerste abdis was.

7. HET KLOOSTERPAND

Van de abdij, gesticht in de 7e eeuw, blijven slechts het kloosterpand en de Collegiale over. De abdij omringde het kloosterpand waarvan alleen de Noordelijke galerij er nog uitziet zoals in de 13e eeuw.

De andere gangen werden vernieuwd in de 19e eeuw. De abdijgebouwen zijn nu vervangen door het stadhuis.

8. MUURSLIDERIJEN

Van de oorspronkelijke muurschilderijen uit de collegiale zijn er enkele overgebleven. Een ervan uit de 14e eeuw, herschilderd in de 16e eeuw met olieverf, is aangebracht op de vlakke koorkap in het oostelijke koor en stelt het martelaarschap van de H. Laurentius voor.

Andere zijn bewaard in de kapel van de H. Gertrude gelegen in de westbouw en in de kapel van de abdis (westelijke dwarsbeuk).

9. WERKEN VAN LAURENT DELVAUX

Ze vormen het bijzonderste getuigenis van de decoratieve praal van de collegiale vanaf de 18e eeuw tot aan het bombardement van 1940.

Delvaux (1696-1778), in Gent geboren, is een eersterangse beeldhouwer die de verschillende kunststromingen verenigt. Werkzaam in Nivelles voert hij officiële bestellingen uit als beeldhouwer verbonden aan het hof van Karel van Lotharingen en religieuze opdrachten voor het kapittel van de collegiale. Zijn werken die tentoongesteld zijn in de westelijke dwarsbeuk stellen de Apostelen, het Lam Gods, de Kracht en de Voorzichtigheid, en de Bekering van Paulus voor.

de Kracht en de Voorzichtigheid, en de Bekering van Paulus voor.

10. PEPJIN DE OUDE EN DE H. GERTRUDE

Laurent DELVAUX stelt hier de eerste abdis voor en haar vader Pepijn de Oude, hofmeier van de koning van AUSTRASIE, Dagobert. Sint Gertrude is voorgesteld op een triomfantelijke wijze zonder enige iconografische verwijzing en haar vader als een Romeinse keizer.

Deze beelden bevinden zich op de plaats waar de bouw van de collegiale begon in het begin van de 11e eeuw tegen een westbouw van de 10e eeuw.

11. DE PREEKSTOEL

Toen Laurent DELVAUX 74 jaar was begon hij aan die preekstoel, bijgestaan voor het houtsnijwerk door LELIEVRE en voor het timmerwerk door BONNET. Delvaux heeft de groep die Christus en de Samaritaanse voorstelt gebeiteld alsook de groepen die de parabels van de zaaier, de verloren zoon en de goede familievader voorstellen.

12. WESTELIJK KOOR

Dit koor vertoont op halve hoogte een gaanderij die de kapellen St. Gertrude en St. Agathe verbindt. Een koepel, 14 m hoog, overdekt het koor dat in het westen eindigt in een overwelfde abscons.

Dit koor van de Verlosser vormt het eerste niveau van de westsbouw van de 12e eeuw en bevindt zich boven de overblijfselen van de eerste westbouw van de 10e eeuw.

13. DE TOUR WAGEN

Deze eiken wagen dateert van de 15e eeuw en is bestemd om het schrijn van de H. Gertrude te vervoeren ter gelegenheid van de jaarlijkse omgang die teruggaat tot de 13e eeuw. Die omgang, 14 km lang, gaat uit op de zondag die volgt op het feest van St. Michiel, patroonheilige van de stad. De wagen is verdeeld in 24 panelen waarop schilderijen aangebracht waren op verguld hout en die de mirakels van de H. Gertrude voorstellen. Ze werden rond 1460 geschilderd door Sourdiaus, leerling van Rogier van der weyden.

